

Hoe vooroordelen duurzame arbeidsparticipatie belemmeren

Over mij

- Naomi de Leng
- 2^e jaar PhD onderzoeker aan Tilburg University (Tranzo & HRS)
- Duurzame inzetbaarheid en welzijn zorgprofessionals in de GGz
- Capability approach
- Stigma rondom psychische klachten, het openheidsdilemma, invloed op duurzame inzetbaarheid
- Promotieteam: Prof. Dr. Evelien Brouwers (Tranzo), Prof. Dr. Dorien Kooij (HRS), Prof. Dr. Margot Joosen (Tranzo), Dr. Marjan Bakker (Methoden en Statistiek)

Hoe vaak komen psychische aandoeningen voor?

- **48%** van de Nederlanders krijgt ooit in het leven een psychische aandoening
 - **28%** stemmingsstoornis
 - **29%** angststoornis
 - **17%** middelenstoornis

→ Ongeveer **de helft van alle Nederlanders** krijgt een psychische aandoening gedurende het leven

Hoe wordt er in de werkomgeving gedacht over mensen met psychische aandoeningen?

BMJ Journals

Occupational & Environmental Medicine

Home / Archive / Volume 78, Issue 8

Workplace
Original research

Line managers' hiring intentions regarding people with mental health problems: a cross-sectional study on workplace stigma

 Kim M E Janssens¹, Jaap van Weeghel¹, Carolyn Dewa², Claire Henderson³, Jolanda J. P. Mathijssen¹, Margot C W

Joosen¹, Evelien P M Brouwers¹

Correspondence to Kim M E Janssens, Tranzo, Tilburg University Tilburg School of Social and Behavioral Sciences, Postbus 90153, 5000 LE Tilburg, The Netherlands; k.m.e.janssens@tilburguniversity.edu

Frontiers in Psychiatry

TYPE Original Research
PUBLISHED 10 July 2023
DOI 10.3389/fpsy.2023.1212568

OPEN ACCESS

EDITED BY
Abdrabo Moghazy Soliman,
Qatar University, Qatar

REVIEWED BY
Filippo Rapisarda,
Consultant, Montreal, Canada
Sebastian von Peter,
Brandenburg Medical School Theodor Fontane,
Germany

*CORRESPONDENCE
Kim M E Janssens

Dutch workers' attitudes towards having a coworker with mental health issues or illness: a latent class analysis

I. E. van Beukering^{1,2,*†}, G. Sampogna^{3†}, M. Bakker⁴,
M. C. W. Joosen¹, C. S. Dewa⁵, J. van Weeghel¹, C. Henderson⁶
and E. P. M. Brouwers¹

Hoe inclusief zijn werkomgevingen in Nederland?

- **Werkenden (N=1224, representatieve steekproef):**
- **43%** “heeft liever geen collega met psychische problemen”
- **64%** “wil liever niet voor een leidinggevende werken die psychische problemen heeft”
- **Leidinggevenden (N=670, representatieve steekproef):**
- **64%**: “In mijn werkomgeving wordt neergekeken op mensen met psychische problemen”
- **64%**: “Als ik van een sollicitant zou weten dat hij/zij op dat moment psychische problemen had, zou ik hem/haar niet snel aannemen. ”
- **30%**: “Als ik van een sollicitant zou weten dat hij/zij psychische problemen heeft gehad, zou ik hem/haar niet snel aannemen”

Hoe inclusief zijn onze werkomgevingen in Nederland?

- Mensen met psychische problemen veelal niet welkom
- In de meerderheid van alle bedrijven en organisaties in Nederland op hen neergekeken

Gevolgen voor re-integratie? Welzijn op het werk? Duurzame inzetbaarheid?

- Waarom zo vaak negatieve attitude, terwijl psychische aandoeningen zo vaak voorkomen?
- En nog wonderlijker:
- 93% : “Ik heb persoonlijk geen negatieve ervaringen in het werken met collega’s met psychische problemen”

→ Is er sprake van een ‘**imago probleem**’?

Wat is Stigma?

The screenshot shows the Van Dale Taalpodium website. At the top, the 'van Dale' logo is in white script on a dark blue background, with 'Taalpodium' in white sans-serif to its right. Below this is a light grey header bar containing a red circular logo with a white 'D' and a search bar with the word 'stigma' entered. The main content area is white and features the heading 'Betekenis ' stigma '' in a large, dark serif font. Below the heading, it says 'Je hebt gezocht op het woord: stigma.' in a smaller, grey sans-serif font. The definition is presented as 'stig·ma' in red, followed by '(het; o; meervoud: stigma's, stigmata)' in grey. A numbered list item '1' in red is followed by the text 'iets dat afbreuk doet aan iemands reputatie; brandmerk' in grey.

van Dale Taalpodium

 stigma

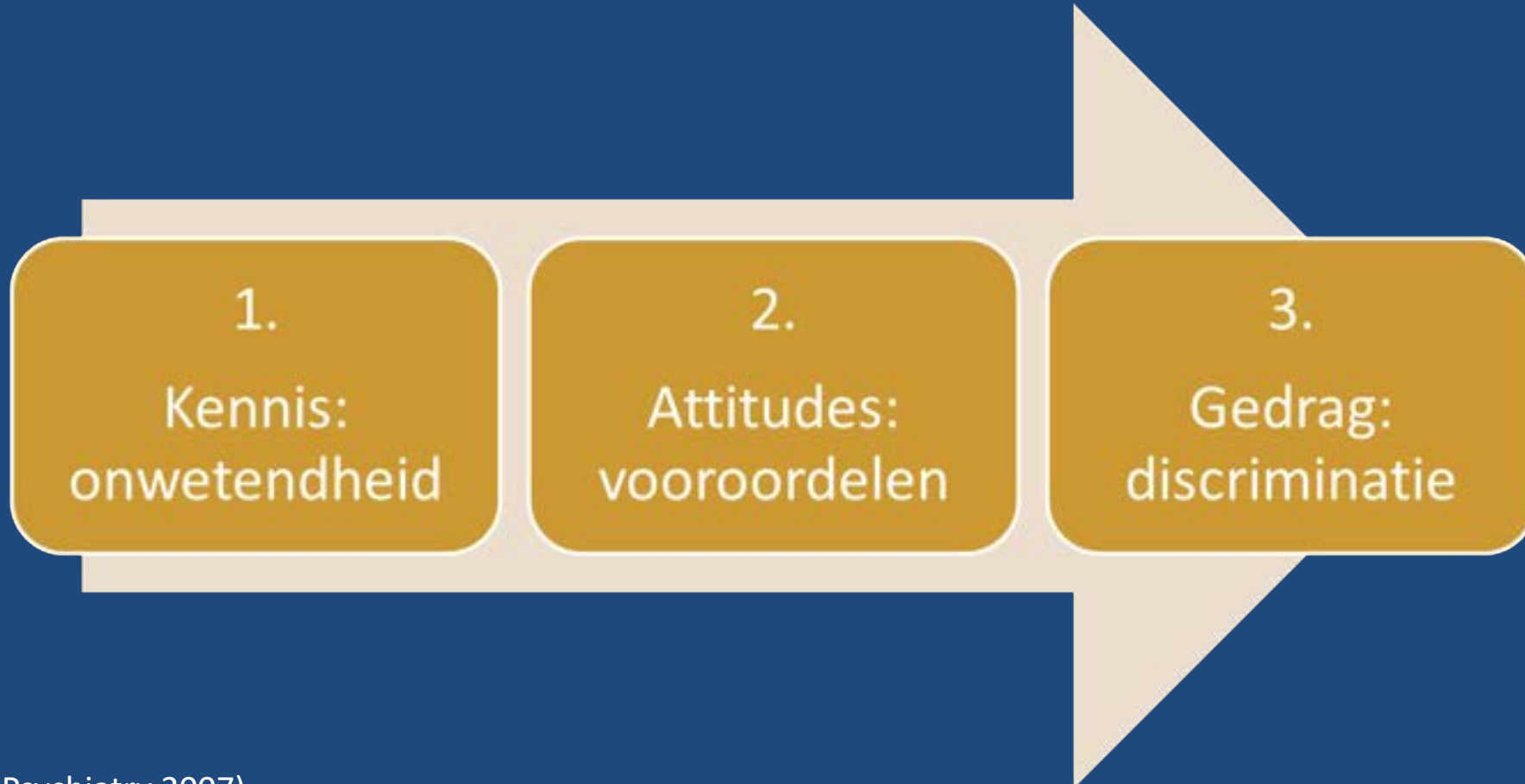
Betekenis ' stigma '

Je hebt gezocht op het woord: stigma.

stig·ma (het; o; meervoud: stigma's, stigmata)

1 iets dat afbreuk doet aan iemands reputatie; brandmerk

Theorie: het process van stigmatisering

Thornicroft, (Br J Psychiatry 2007)

In What Ways Does Health Related Stigma Affect Sustainable Employment and Well-Being at Work? A Systematic Review

I. E. van Beukering^{1,2,3} · S. J. C. Smits^{1,4} · K. M. E. Janssens¹ · R. I. Bogaers^{1,5} · M. C. W. Joosen¹ · M. Bakker⁶ · J. van Weeghel^{1,7} · E. P. M. Brouwers¹

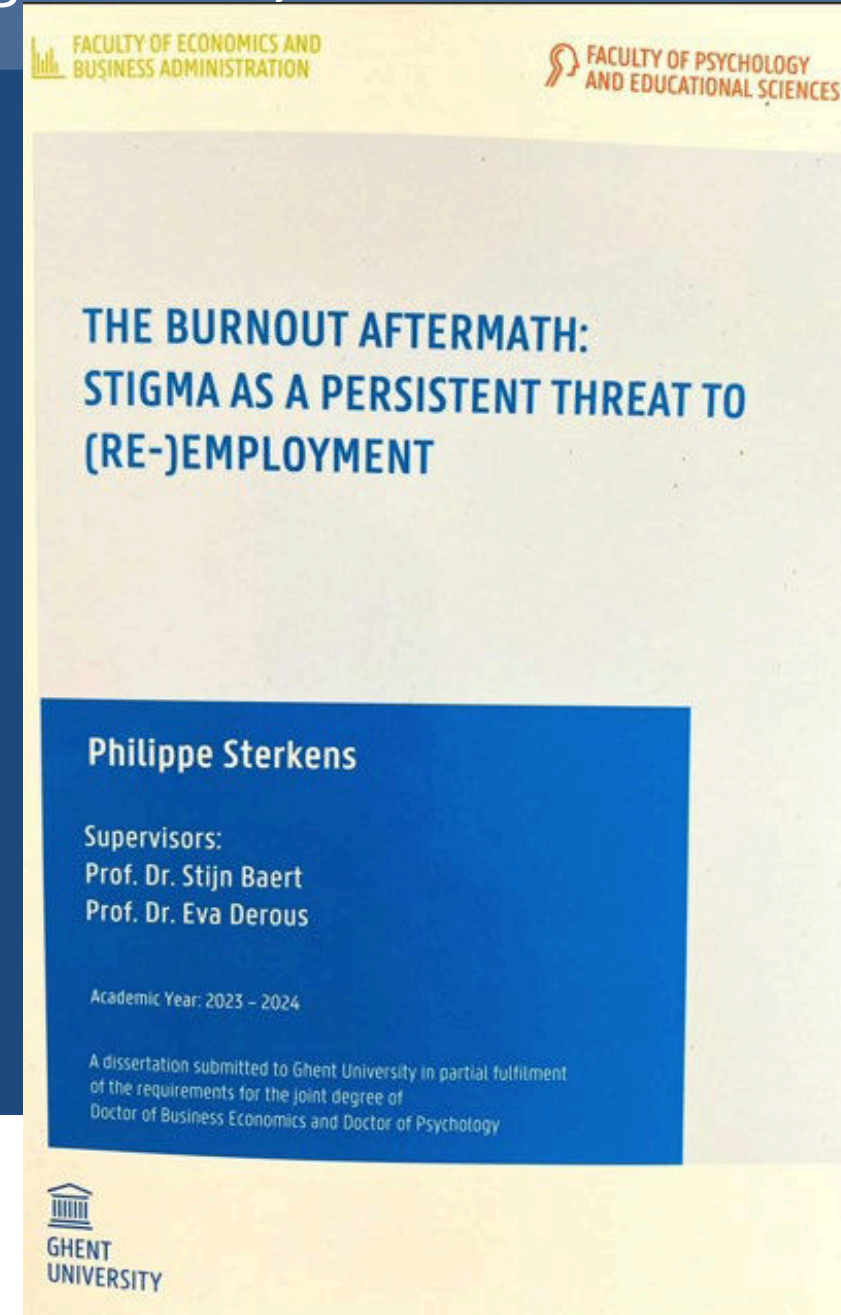
Accepted: 23 August 2021
© The Author(s) 2021

Stigma vormt op veel manieren een probleem voor arbeidsparticipatie:

1. Stigma en discriminatie door werkgevers, leidinggevenden en HR
2. Stigma en discriminatie door andere stakeholders
3. Zelfstigma
4. Belemmert hulpzoeken
5. Openheidsdilemma: Zowel openheid als geen openheid kan leiden tot verlies van werk

1. Stigma and discriminatie door werkgevers, leidinggevenden, HR

- Negatieve attitudes, meer dan bij lichamelijke aandoeningen
 - Zorgen over productiviteit, betrouwbaarheid en veiligheid
 - HR managers zagen discriminatie als iets nuttigs
 - Na (herstel van) burnout:
 - kleinere kans om aangenomen te worden
 - kleinere kans op promoties in rest van de carrière
 - grotere kans op verlies van werk bij reorganisaties
- Stigma = brandmerk:
ook als de gezondheidsproblemen over zijn blijft het stempel bestaan

2. Stigma en discriminatie door andere stakeholders

- Medische professionals
- Re-integratieprofessionals
- Familie en vrienden
- Collega's
- Klanten

3. Geanticipeerd stigma, zelfstigma en het 'Why Try?' effect

- Schizofrenie: 64% solliciteert niet meer, volgt geen training of opleiding meer
- Verslaving: ca 40%

4. Stigma belemmert hulpzoekgedrag

- Militairen: 60% in de UK zoekt geen hulp.
 - In Nederland: 69% zocht hulp, maar pas als het te laat is
 - Meest voorkomende reden: angst voor stigma en discriminatie
 - Schaamte, angst om geen promotie te kunnen maken, niet meer te mogen doen wat leuk is, en sociale uitsluiting
- Onbehandelde aandoeningen zijn risico voor verergering klachten en arbeidsuitval
- Gemiste kans voor preventie psychisch verzuim!

5. Het openheidsdilemma

- Openheidsdilemma: Zowel *openheid* als *geen openheid* kan leiden tot arbeidsuitval en verlies van werk
- Voordelen openheid:
 1. jezelf kunnen zijn op het werk (authenticiteit)
 2. betere relaties op het werk
 3. praktische steun bijv werkaanpassingen
 4. je draagt bij aan een inclusievere werkcultuur
- Nadelen openheid:
 1. Stigma
 2. Discriminatie

Journal of Occupational Rehabilitation (2020) 30:84–92
<https://doi.org/10.1007/s10926-019-09848-z>

To Disclose or Not to Disclose: A Multi-stakeholder Focus Group Study on Mental Health Issues in the Work Environment

E. P. M. Brouwers¹ · M. C. W. Joosen^{1,2} · C. van Zelst³ · J. Van Weeghel^{1,4,5}

Published online: 13 August 2019
© The Author(s) 2019

Het openheidsdilemma onder zorgprofessionals in de GGz

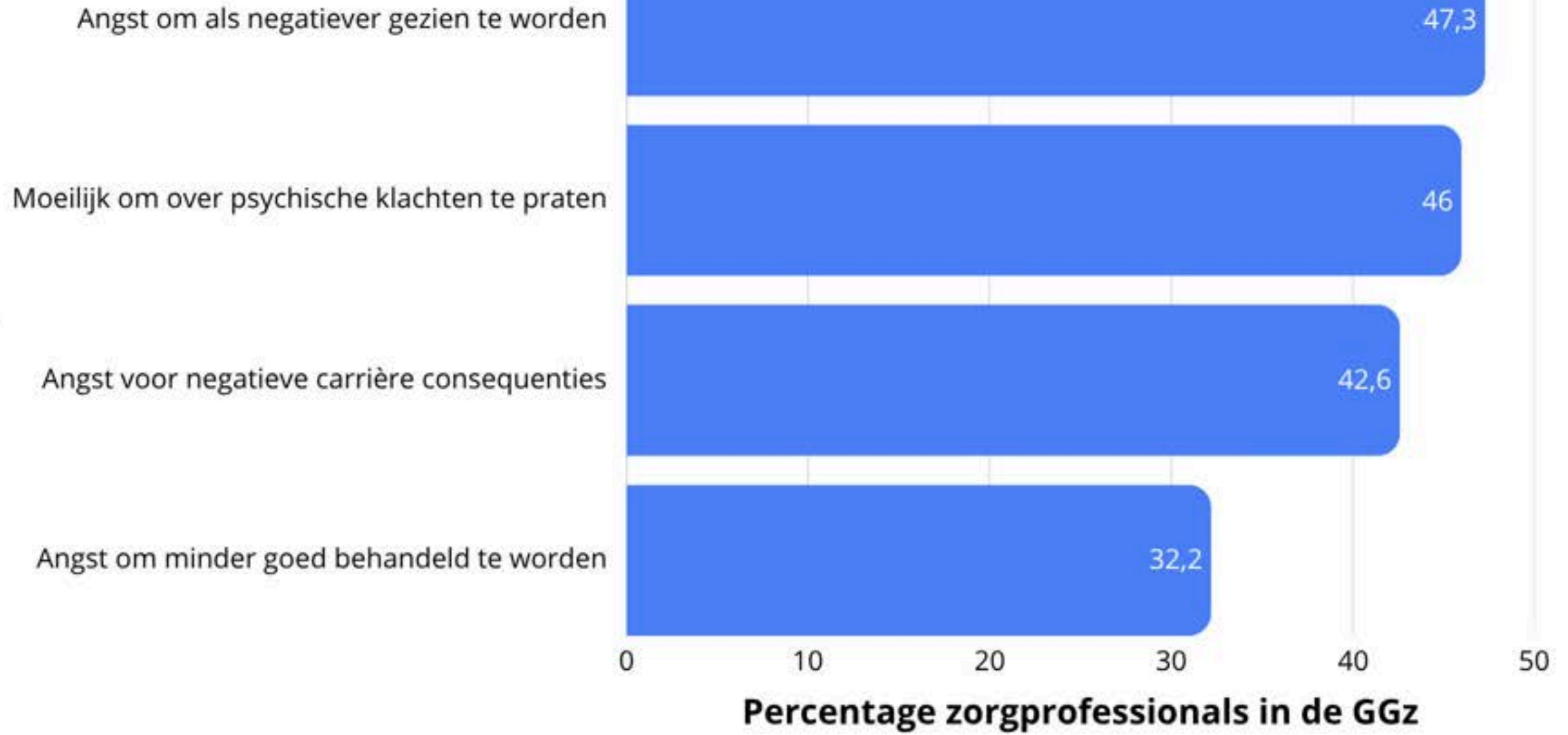
- 298 zorgprofessionals in de GGz met ervaring met psychische klachten
- Meerderheid was open, maar 70% pas laat open
- Angsten voor stigma en discriminatie

Mental healthcare professionals' own mental health disclosure to their supervisor:

Investigating barriers and facilitators, experiences, and needs

Naomi de Leng, MSc^{1,2*}, Margot Joosen, PhD[¶], Dorien Kooij, PhD^{2¶}, Marjan Bakker, PhD^{3¶},
Anneloes van den Broek, PhD^{1,4&}, Arno van Dam, PhD^{1,5&}, Ilja Bongers, PhD^{1,6&}, Koen
Grootens, MD PhD^{1,7&}, Laurian Hafkemeijer, PhD^{8&}, Evelien Brouwers, PhD^{1¶}

Barrière om psychische klachten te bespreken

Het openheidsdilemma onder zorgprofessionals in de GGz

- Eerste resultaten kwalitatief onderzoek onder zorgprofessionals en leidinggevenden laten zien dat openheid een daadwerkelijk professioneel risico kan vormen

Het openheidsdilemma onder zorgprofessionals in de GGz

Leidinggevende:

“Ja, ik heb een van die mensen dus bewust niet aangenomen omdat ze daar zo open over was.”

Het openheidsdilemma onder zorgprofessionals in de GGz

Leidinggevende:

“Ja, ik heb een van die mensen dus bewust niet aangenomen omdat ze daar zo open over was.”

Leidinggevende:

“En de vorige directeur die had letterlijk gezegd: ja, op het moment dat bijvoorbeeld iemand psychose... of [...] depressiegevoelig zou zijn, daar moet je niet op investeren, want de kans dat ze uitvallen is te groot. En als je dan toch keuzes moet maken, doe dat dan bij de gezonde collega's”

Het openheidsdilemma onder zorgprofessionals in de GGz

Leidinggevende:

“Ja, ik heb een van die mensen dus bewust niet aangenomen omdat ze daar zo open over was.”

Leidinggevende:

“En de vorige directeur die had letterlijk gezegd: ja, op het moment dat bijvoorbeeld iemand psychose... of [...] depressiegevoelig zou zijn, daar moet je niet op investeren, want de kans dat ze uitvallen is te groot. En als je dan toch keuzes moet maken, doe dat dan bij de gezonde collega's”

Verpleegkundige:

“[...] Via collega's hoorde [ik] van: dat toen ik uitgevallen was met overspannenheid, dat hij tegen collega's had gezegd: 'Ja, dat komt door ADHD die ontregeld is.' Toen dacht ik: ja, dat was gewoon een hele akelige, ik ben daar ook weggegaan”

5. Het openheidsdilemma

Openheid kan dus echte gevolgen hebben op iemands carrière.

Welke factoren zijn dan van invloed op of openheid (voor de werknemer) goed uitpakt of niet?

- Heel veel factoren zijn van invloed, maar....
- Het openheidsproces zelf:
tegen wie, wanneer, hoe goed voorbereid, wat er precies gezegd wordt, en op wat voor manier

Hoe open zijn Nederlanders eigenlijk?

- Nederlandse werkenden met psychische aandoeningen (N=332)
73% was open geweest in de werkomgeving
- Nederlandse werkenden die (nog) geen psychische aandoening hadden gehad (N=892)
74% zou open zijn in de werkomgeving
- → Dus: de grote meerderheid is open

De ontdekking!

- A. Mensen met psychische aandoeningen zijn 3-7x zo vaak werkloos
- B. De grote meerderheid van de werknemers is open over psychische problemen in de werkomgeving
- C. De grote meerderheid van de leidinggevenden zou hen liever niet aannemen

→ Zou die hogere werkloosheid door STIGMA en door COMMUNICATIE komen
ipv door de psychische problemen?

- Gerandomiseerde gecontroleerde trial (N=153)
- In acht gemeenten in Brabant
- Mensen in de bijstand met psychische problemen (nu of ooit)

Journal of Occupational Rehabilitation
<https://doi.org/10.1007/s10926-023-10129-z>

Effectiveness of a Stigma Awareness Intervention on Reemployment of People with Mental Health Issues/Mental Illness: A Cluster Randomised Controlled Trial

K. M. E. Janssens¹ · M. C. W. Joosen¹ · C. Henderson² · M. Bakker³ · W. den Hollander⁴ · J. van Weeghel^{1,5} · E. P. M. Brouwers¹

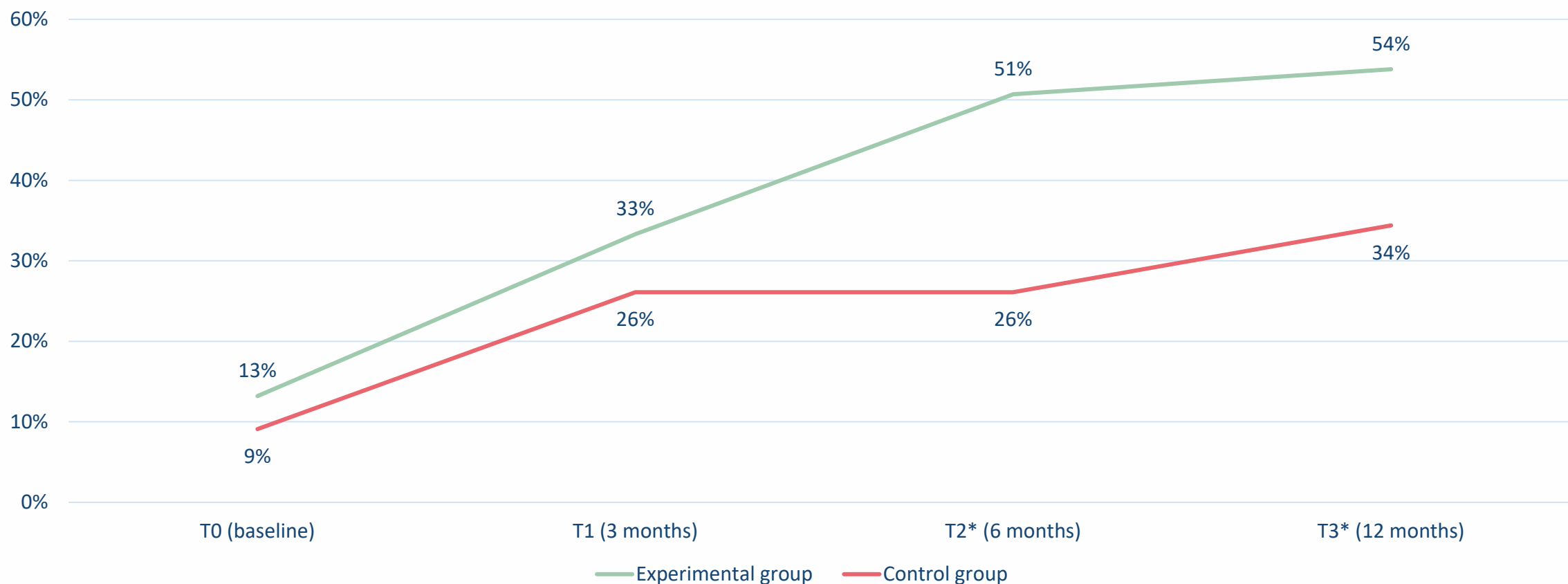
Accepted: 21 June 2023
© The Author(s) 2023

Interventie bestond uit 2 onderdelen:

1. Een beslishulp
2. Korte trainingsbijeenkomst met gemeentelijke re-integratiebegeleiders

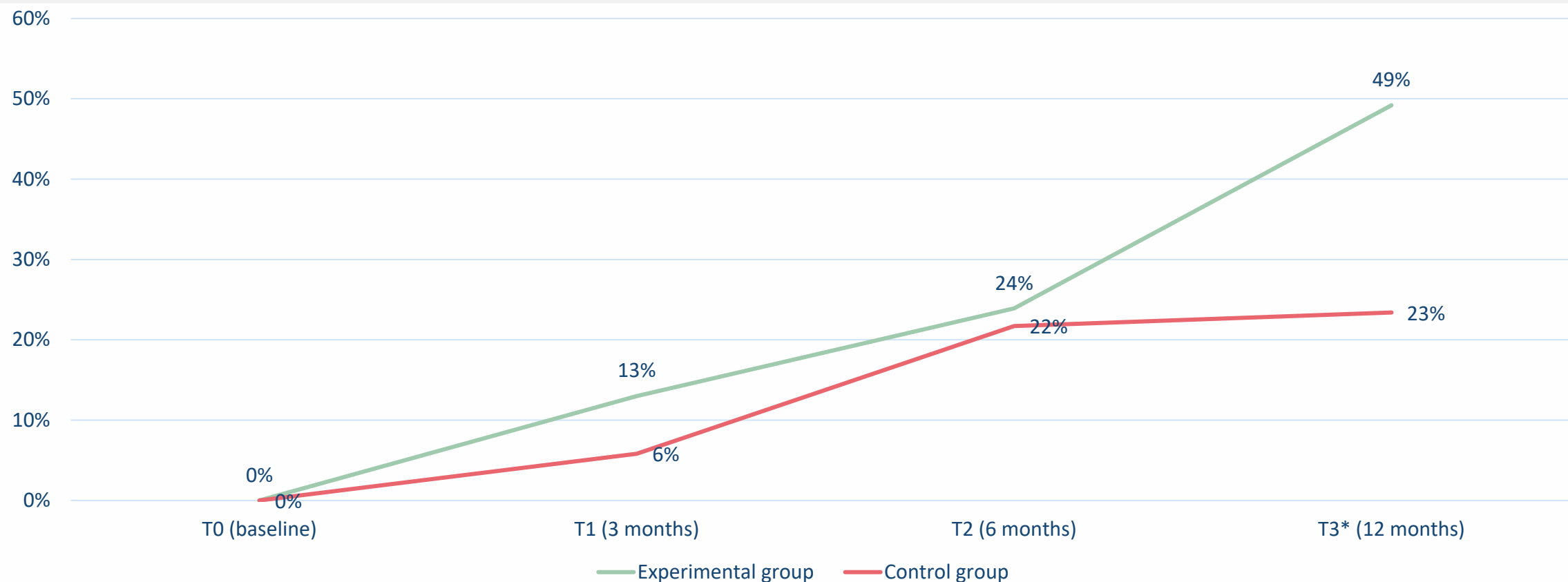
→ Essentie van de interventie: “Let op; er is stigma dus denk na over wat je wilt zeggen”

Results – finding paid work

* Significant at level $p < 0.05$

Results – retaining paid work

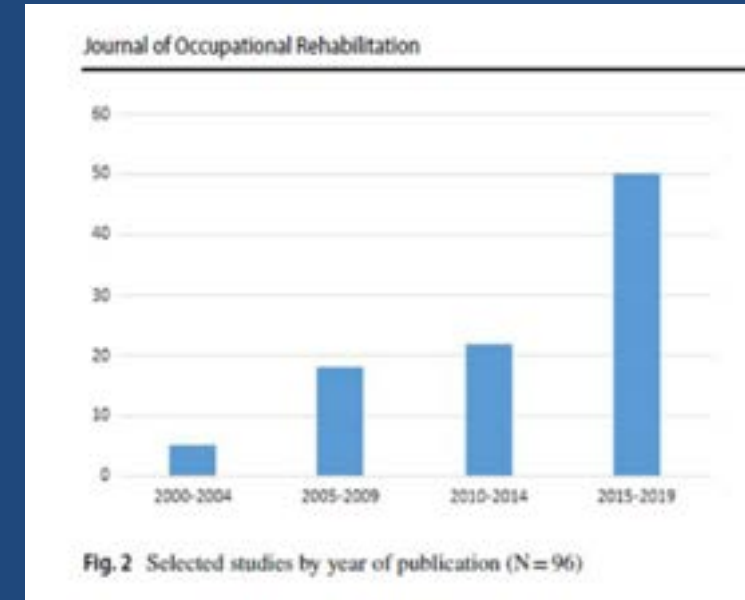
* Significant at level $p < 0.05$

Conclusie van dit onderzoek:

- Communicatie over de psychische aandoening was sterk van invloed op of mensen betaald werk vonden en behielden.

Hoe verder?

- Meer onderzoek!
 - Wat kunnen we doen tegen het imagoprobleem?
- Wat is de rol van de media in het in stand houden van het onjuiste imago van mensen met psychische aandoeningen?

Verdachte werd behandeld

Thijs H. was depressief en in de war

De 27-jarige man die wordt verdacht van het doodsteken van drie mensen kungfu al enige tijd met grote geestelijke problemen. Hij was in behandeling bij een ggz-instelling in Maastricht en leed recent een zelfmoordpoging.

Yvonne Tuijnman
Maastricht

Thijs H. werd woensdagavond in Zuid-Limburg door de politie opgepakt.

doen. H. spreekt daarnaast met een psycholoog. Het Openbaar Ministerie bevestigd dat hij in behandeling was bij een ggz-instelling in Maastricht. Ook zou hij antidepressiva slikken om zijn gezondheidstoestand te verbeteren. Mensen dicht bij de familie van H. vrezen dat juist deze medicijnen er toe hebben bijgedragen dat H. drie mensen heeft doodgestoken. Zij denken dat hij door de pillen in een psychotische toestand is gekomen. Hij zou ook een zelfmoordpoging hebben gemaakt. De politie heeft de familie van H. verzocht om de politie te helpen bij het opsporen van de verdachte.

Schone lei

de Volkskrant

Columns & Opinie Video Wetenschap Mensen De Gids

NIEUWS PSYCHOTISCHE PATIENTEN

Na bloedbad in bioscoop klinkt wéér de vraag: waarom werd de verdachte niet opgenomen?

De 33-jarige Ergun S., die ervan wordt verdacht twee schoonmakers te hebben gedood in een Groningse bioscoop, was volgens zijn familie 'ziek in zijn hoofd'. Waarom werd hij niet opgenomen?

Charlotte Huisman 4 november 2019, 12:03

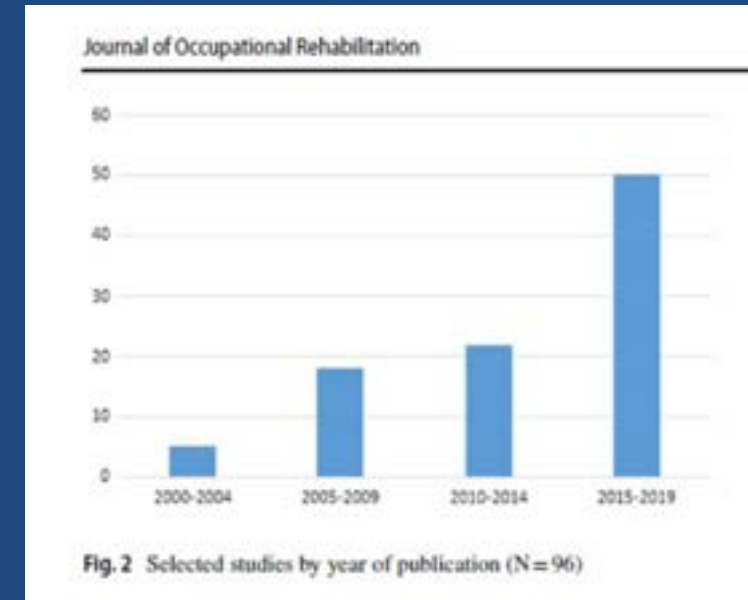

IN THEATERS NOW

Hoe verder?

- Meer onderzoek!
 - Wat kunnen we doen tegen het imagoprobleem?
 - interventies kunnen ook averechts werken
 - Meer onderzoek nodig naar de effectiviteit van de beslishulp
- Bewustwording vergroten in de maatschappij
- Mindset van werkgevers, leidinggevende en HR veranderen: van uitsluiting naar ondersteuning
- Bevorderen van het gebruik van de beslishulp

[Kenniscentrum Phrenos](#) > [Mensenrechten en destigmatisering](#) > Besliahulp CORAL

Besliahulp CORAL

Mensen die psychische klachten hebben, komen vaak voor de afweging te staan of zij op het werk wel of niet open hierover willen zijn. Vertel je het bijvoorbeeld tijdens een sollicitatiegesprek? Besluit je iets te gaan vertellen over je psychische klachten, wat en wanneer dan? En tegen wie? De afwegingen die hierbij een rol spelen kunnen per persoon en per situatie verschillen. Besliahulp CORAL kan hierbij helpen.

OPENHEID IN DE WERKOMGEVING

Dank voor uw aandacht! Vragen?

Evelien Brouwers, PhD ✓ - 1st

Professor of Mental Health and Sustainable Employment bij Tranzo, Tilburg University
Tilburg, North Brabant, Netherlands · [Contact info](#)

Tranzo, Tilburg University
Universiteit Leiden / Leiden University

Naomi de Leng ✓ she/her, zij/haar

PhD Candidate in Sustainable Employability and Wellbeing of Mental Healthcare Professionals
Tilburg, North Brabant, Netherlands · [Contact info](#)

Tilburg University
Tilburg University

Tranzo
Wetenschappelijk centrum voor zorg en welzijn

Academische Werkplaats Arbeid en Gezondheid | Tranzo, Tilburg University

Actieve samenwerking tussen wetenschap en praktijk in onderzoek en kennisuitwisseling in de Academische Werkplaats AWAG